

Věc C-762/23

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora**

Datum doručení:

12. prosince 2023

Předkládající soud:

Curtea de Apel București (Rumunsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

27. listopadu 2023

Odvolatelé:

QN

RL

VS

JT

AX

MR

Odpůrce:

Curtea de Apel București

Za účasti:

**Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (Národní rada pro boj
proti diskriminaci)**

Předmět původního řízení

Odvolání podané odvolateli-žalobci proti občanskoprávnímu rozsudku Tribunalul București (soud v Bukurešti, Rumunsko) ze dne 9. května 2023, kterým byla z důvodu předčasného podání odmítnuta jejich žaloba proti žalovanému Curtea de Apel București (odvolací soud v Bukurešti, Rumunsko), kterou se domáhali uložení povinnosti žalovanému zaplatit náhradu škody odpovídající sedmi hrubým měsíčním náhradám za zařazení do platové třídy v souladu s ustanoveními čl. 81 odst. 1 Legea nr. 303 din 28 iunie 2004 (zákon č. 303 ze dne 28. června 2004) o postavení soudců a státních zástupců, valorizovaných na základě míry inflace ode dne vzniku nároku do dne skutečného vyplacení částky, a zákonné úroky z prodlení splatné z dlužné částky ode dne vzniku nároku, tj. ode dne ukončení výkonu funkce z důvodu odchodu do důchodu, do dne skutečného zaplacení.

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Na základě článku 267 SFEU se žádá o výklad čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU ve spojení s článkem 2 SEU

Předběžná otázka

Musí být čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU (ve spojení s článkem 2 SEU) vykládán v tom smyslu, že zásada nezávislosti soudů brání tomu, aby rumunským soudcům s nepřetržitou 20 letou praxí v justici bylo zrušeno právo získat při odchodu do důchodu nebo při ukončení výkonu funkce z jiných důvodů, které jim nelze přičíst, částku rovnající se sedmi hrubým měsíčním náhradám za zařazení do platové třídy, a to v případě, že před jeho zrušením byl výkon tohoto práva na odměnu trvale a po dlouhou dobu pozastaven z důvodů souvisejících zejména s požadavky na odstranění nadměrného rozpočtového schodku (zákonodárce se výslovně odvolává na hranici 3 % hrubého domácího produktu stanovenou ve Smlouvě o fungování Evropské unie)?

Citovaná ustanovení unijního práva a unijní judikatura

Článek 2 a čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU

Rozhodnutí Komise 2006/928 ze dne 13. prosince 2006, kterým se zřizuje mechanismus pro spolupráci a ověřování pokroku Rumunska při dosahování specifických referenčních cílů v oblasti reformy soudnictví a boje proti korupci

Rozsudek Soudního dvora ze dne 27. února 2018 ve věci C-64/16, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, EU:C:2018:117

Uplatňovaná ustanovení vnitrostátního práva a vnitrostátní judikatura

Vnitrostátní ustanovení

Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor (zákon č. 303/2004 o postavení soudců a státních zástupců)

Článek 74

„1 Soudci a státní zástupci mají za svou práci nárok na odměnu stanovenou v závislosti na platové třídě soudu nebo státního zastupitelství, vykonávané funkci, délce praxe v justici a dalších zákonem stanovených kritériích.

2 Platové nároky soudců a státních zástupců lze snížit nebo pozastavit pouze v případech stanovených tímto zákonem. Platy soudců a státních zástupců jsou stanoveny zvláštním zákonem. [...]“.

Článek 81

„1 Soudci a státní zástupci s délkou nepřetržité služby v justici 20 let obdrží ke dni odchodu do důchodu nebo ukončení funkce z jiných důvodů, které jim nelze přičíst, náhradu odpovídající 7 hrubým měsíčním náhradám za zařazení do platové třídy, zdaněnou v souladu se zákonem.

2 Náhrada podle odstavce 1 se poskytuje pouze jednou během kariéry soudce nebo státního zástupce a eviduje se v souladu se zákonem.

[...]“

Legea nr. 285/2010 privind salarizarea în anul 2011 a personalului plătit din fonduri publice (zákon č. 285/2010 o odměňování zaměstnanců placených z veřejných prostředků v roce 2011)

Podle čl. 13 odst. 1 se v roce 2011 nepoužijí právní ustanovení týkající se poskytování podpory nebo případně náhrad při odchodu do důchodu, zařazení do zálohy, ukončení služebního poměru nebo odchodu do důchodu v případě vojenského personálu.

Následující legislativní akty následně prodloužily toto pozastavení do roku 2023, včetně: Legea nr. 283/2011 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 80/2010 pentru completarea articolului 11 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 37/2008 privind reglementarea unor măsuri financiare în domeniul bugetar (zákon č. 283/2011 o schválení nařízení vlády s mocí zákona č. 80/2010 o začlenění článku 11 nařízení vlády s mocí zákona č. 37/2008 o právní úpravě finančních opatření v rozpočtových záležitostech); Ordonanța de urgență a guvernului nr. 103/2013 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2014, precum și alte măsuri în domeniul cheltuielilor publice (nařízení vlády s mocí zákona č. 103/2013 o odměňování zaměstnanců placených

z veřejných prostředků v roce 2014, jakož i o dalších opatřeních v oblasti veřejných výdajů); Ordonanța de urgență a guvernului nr. 83/2014 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2015, precum și alte măsuri în domeniul cheltuielilor publice (nařízení vlády s mocí zákona č. 83/2014 o odměňování zaměstnanců placených z veřejných prostředků v roce 2015, jakož i o dalších opatřeních v oblasti veřejných výdajů; dále jen „nařízení vlády s mocí zákona č. 83/2014“); Ordonanța de urgență a guvernului nr. 57/2015 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016, prorogarea unor termene, precum și unele măsuri fiscal-bugetare (nařízení vlády s mocí zákona č. 57/2015 o odměňování zaměstnanců placených z veřejných prostředků v roce 2016, o prodloužení některých lhůt, jakož i o některých daňově-rozpočtových opatřeních); Ordonanța de urgență a guvernului nr. 9/2017 privind unele măsuri bugetare în anul 2017, prorogarea unor termene, precum și modificarea și completarea unor acte normative (nařízení vlády s mocí zákona č. 9/2017 o některých rozpočtových opatřeních v roce 2017, o prodloužení některých lhůt a o změně a doplnění normativních aktů); Ordonanța de urgență a guvernului nr. 90/2017 privind unele măsuri fiscal-bugetare, modificarea și completarea unor acte normative și prorogarea unor termene (nařízení vlády s mocí zákona č. 90/2017 o některých daňově-rozpočtových opatřeních, o změně a doplnění normativních aktů a o prodloužení některých lhůt); Ordonanța de urgență a guvernului nr. 114/2018 privind instituirea unor măsuri în domeniul investițiilor publice și a unor măsuri fiscal-bugetare, modificarea și completarea unor acte normative și prorogarea unor termene (nařízení vlády s mocí zákona č. 114/2018 o stanovení opatření v oblasti veřejných investic a o některých daňově-rozpočtových opatřeních, o změně a doplnění normativních aktů a o prodloužení některých lhůt); Ordonanța de urgență a guvernului nr. 130/2021 privind unele măsuri fiscal-bugetare, prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative (nařízení vlády s mocí zákona č. 130/2021 o některých daňově-rozpočtových opatřeních, o prodloužení některých lhůt a o změně a doplnění normativních aktů); Ordonanța de urgență a guvernului nr. 168/2022 privind unele măsuri fiscal-bugetare, prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative (nařízení vlády s mocí zákona č. 168/2022 o některých daňově-rozpočtových opatřeních, o prodloužení některých lhůt a o změně a doplnění normativních aktů; dále jen „nařízení vlády s mocí zákona č. 168/2022“)

Legea nr. 303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor (zákon č. 303/2022 o postavení soudců a státních zástupců), platný od 16. prosince 2022, zrušil k tomuto datu zákon č. 303/2004 o postavení soudců a státních zástupců.

Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară (zákon č. 304/2022 o organizaci soudnictví), který v čl. 142 odst. 2 a 5 stanoví následující:

„2. Rozpočet odvolacích soudů, vyšších soudů, specializovaných soudů a soudů prvního stupně schválený na platové výdaje těchto orgánů, jakož i rozpočet schválený na další kategorie výdajů, které jsou neoddělitelně spjaty s platovými výdaji, je zahrnut do rozpočtu Înaltei Curții de Casație și Justiție (Nejvyšší kasační

soud, Rumunsko) a je jím spravován; předseda Înaltei Curții de Casație și Justiție (Nejvyšší kasační soud) je pro tyto kategorie výdajů hlavním schvalovatelem pro soudy.

[...]

5. Platové nároky nebo jiné nároky platové povahy soudců orgánů uvedených v odstavci 2, včetně úroků a jiných práv, která jsou s platovými nároky neoddělitelně spojena, zajišťuje Înalta Curte de Casație și Justiție (Nejvyšší kasační soud) a akty týkající se platů a jiných nároků platové povahy soudců těchto orgánů přijímá předseda Înalta Curte de Casație și Justiție (Nejvyšší kasační soud)“

Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative (zákon č. 24/2000 o pravidlech legislativní techniky pro tvorbu normativních aktů)

Článek 66

„1. Ve zvláštních případech může být použití normativního aktu pozastaveno jiným normativním aktem stejné nebo vyšší právní síly. V takovém případě se výslovně stanoví datum, kdy k pozastavení dojde, jakož i doba jeho trvání.

2. Po uplynutí doby pozastavení nabývá normativní akt nebo ustanovení, jehož se pozastavení týká, opětovně platnosti.

3. Prodloužení pozastavení, změna nebo zrušení pozastaveného normativního aktu nebo ustanovení může být předmětem výslovného normativního aktu nebo výslovného ustanovení s použitelností ke dni uplynutí pozastavení“

Judikatura Curtea Constituțională (Ústavní soud, Rumunsko)

*Decizia nr. 541 din 14 iulie 2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor articolului 13 alineatul (1) din Legea nr. 285/2010 privind salarizarea în anul 2011 a personalului plătit din fonduri publice (nález č. 541 ze dne 14. července 2015 o námitce protiústavnosti ustanovení čl. 13 odst. 1 zákona č. 285/2010 o odměňování zaměstnanců placených z veřejných prostředků v roce 2011), v němž Curtea Constituțională (Ústavní soud) odkazuje na svou judikaturu, podle níž se na osoby odcházející do důchodu vztahují právní předpisy platné ke dni vzniku nároku na důchod podle zásady *tempus regit actum*. Pokud jde o možné porušení vlastnického práva, Curtea Constituțională (Ústavní soud) odkazuje na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva (rozsudek ze dne 8. listopadu 2005 ve věci *Kechko v. Ukrajina*, bod 23), v němž bylo konstatováno, že stát má možnost určit, které benefity musí být jeho zaměstnancům vypláceny ze státního rozpočtu. Stát pak může rozhodnout o zavedení, pozastavení nebo ukončení výplaty těchto benefitů odpovídajícími legislativními změnami.*

Ve stejném duchu se nese i rozhodnutí o nepřípustnosti ze dne 6. prosince 2011, vydané ve spojených věcech č. 44.232/11 a č. 44.605/11, *Felicia Mihăieș v. Rumunsko a Adrian Gavril Senteș v. Rumunsko*, body 15 a 19, v němž Evropský soud pro lidská práva připomíná, že díky přímé znalosti vlastní společnosti a jejich potřeb jsou vnitrostátní orgány v zásadě v lepší pozici než mezinárodní soud, aby určily, co přesně je „ve veřejném zájmu“. V důsledku toho v rámci mechanismu ochrany zavedeného úmluvou spadá do jejich pravomoci nejprve rozhodnout o existenci otázky obecného zájmu. Vzhledem k tomu, že Curtea Constituțională (Ústavní soud) má za to, že je běžné, že zákonodárce má značnou volnost při provádění hospodářské a sociální politiky, Ústavní soud respektuje způsob, jakým zákonodárce vnímá požadavky „veřejného zájmu“, ledaže jeho úvahy zjevně postrádají jakýkoli rozumný základ.

Curtea Constituțională (Ústavní soud) dále uvedl, že podpory či náhrady uvedené v čl. 13 odst. 1 zákona č. 285/2010 nespádají do kategorie základních práv, takže zákonodárce může svobodně rozhodnout o obsahu, limitech a podmínkách jejich poskytování, jakož i stanovit jejich snížení či dokonce ukončení jejich poskytování, aniž by musely být splněny podmínky stanovené v článku 53 Constituției (Ústava).

Decizia nr. 284 din 7 mai 2019 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor [mai multor acte normative] Nález č. 284 ze dne 7. května 2019 o námitce protiústavnosti ustanovení [několika normativních aktů]

Po připomenutí ustanovení čl. 41 odst. 2 Ústavy, podle něhož mají zaměstnanci nárok na opatření sociální ochrany týkající se: bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců, režimu zaměstnávání žen a mladistvých, stanovení hrubé minimální mzdy v zemi, týdenního odpočinku, placené dovolené, výkonu práce za zvláštních nebo specifických podmínek, odborného vzdělávání, „jakož i dalších specifických situací, které stanoví zákon“, Curtea constituțională (Ústavní soud) uvedl, že neexistuje žádná ústavní povinnost zákonodárce upravit poskytování podpor nebo náhrad při odchodu do důchodu, zařazení do zálohy, ukončení služebního poměru nebo odchodu do důchodu v případě vojenského personálu.

S ohledem na ustanovení čl. 47 odst. 1 a 2 Ústavy připomněl Ústavní soud svou judikaturu, podle které „určení životní úrovně, kterou lze považovat za důstojnou, musí být posuzováno případ od případu podle řady konjunkturálních faktorů. Hospodářská situace země, zdroje, které má stát k dispozici k dosažení tohoto cíle, a úroveň rozvoje společnosti, úroveň kultury a civilizace v dané době a způsob organizace společnosti jsou rovněž ukazatele, které je třeba vzít v úvahu při posuzování ‚důstojné‘ životní úrovně. Konečně, posouzení způsobu a rozsahu, v jakém se státu daří plnit svou povinnost zajistit důstojnou životní úroveň, musí vycházet z těchto faktorů, neboť není možné stanovit pevný a neměnný standard“. Ve světle těchto úvah Curtea Constituțională (Ústavní soud) rozhodl, že napadená zákonná ustanovení nelze považovat za ustanovení, která porušují ústavní právo na důstojnou životní úroveň, ale spíše za ustanovení zavádějící řadu opatření, která je třeba přizpůsobit stávajícím hospodářským a sociálním podmínkám.

Pokud jde o dovolávání se článku 53 Ústavy, Curtea Constituțională (Ústavní soud) připomíná svou judikaturu, podle níž podpory nebo náhrady při odchodu do důchodu, zařazení do zálohy, ukončení služebního poměru nebo odchodu do důchodu v případě vojenského personálu „představují výhody poskytované určitým sociálně-profesním kategoriím na základě jejich zvláštního postavení, aniž by však měly ústavní základ“, takže zákonodárce může svobodně rozhodnout o obsahu, limitech a podmínkách jejich poskytování a stejně tak stanovit snížení nebo dokonce ukončení jejich poskytování, aniž by bylo nutné, aby byly splněny podmínky stanovené v článku 53 Ústavy.

Judikatura Înaltei Curții de Casație și Justiție (Nejvyšší kasační soud)

*Decizia nr. XXIII/2005 privind recursul în interesul legii cu privire la aplicabilitatea [unor dispoziții referitoare la acordarea primei pentru concediul de odihnă] (rozhodnutí č. XXIII/2005 o opravném prostředku v zájmu zákona pokud jde o použitelnost [některých ustanovení týkajících se poskytování bonusu za dovolenou], v němž Înaltei Curții de Casație și Justiție (Nejvyšší kasační soud; dále jen „ICCJ“) rozhodl, že pozastavení výkonu práva není rovnocenné jeho odstranění a že aby se právo, které bylo stanoveno, nestalo pouhou povinností bez obsahu, redukovanou na *nudum ius*, což by představovalo protiprávní omezení jeho výkonu, nelze mít za to, že toto právo neexistovalo po dobu 2 let, během nichž byl jeho výkon pozastaven, ale nikoli odstraněn. V důsledku toho je nezbytné, aby nositelům uznaných práv nebylo bráněno v jejich skutečném výkonu po dobu, kdy byla stanovena zákonem. ICCJ tedy uvedl, že soudy, které měly za to, že nárok na výpočet a vyplacení bonusu za dovolenou vzniká dnem, kdy pominul důvod pozastavení nebo neuplatnění ustanovení dotčeného článku, postupovaly správně.*

Decizia nr. 79/2017 a Înaltei Curții de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, cu trimitere la Decizia nr. 16/2015 – ICCJ, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept (rozhodnutí Nejvyššího kasačního soudu č. 79/2017 – senátu příslušného k řešení právních otázek s odkazem na rozhodnutí č. 16/2015 – ICCJ, senátu příslušného k řešení právních otázek), v němž, když se zabýval otázkou účinků vyvolaných normativními akty s odkazem na pozastavení práva stanoveného v čl. 81 odst. 1 zákona č. 303/2004, ICCJ uvedl, že tyto normativní akty upravují benefity peněžité povahy, ve vztahu k nimž, na základě totožné argumentace použitelné pro jiné benefity upravené ve prospěch jiných sociálně-profesních kategorií, se již ICCJ vyjádřil v rozhodnutích č. 16/2015 a č. 11/2017. ICCJ připomíná proto svou vlastní judikaturu, podle níž z výkladu uvedených zákonných ustanovení vyplývá, že úmyslem zákonodárce nebylo zrušit benefity poskytované určitým sociálně-profesním kategoriím, tj. ukončit existenci nároku na poskytnutí podpory/náhrady, ale pouze pozastavit výkon tohoto nároku.

Decizia nr. 5/2018 a Înaltei Curții de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii (rozhodnutí Nejvyššího kasačního soudu č. 5/2018, senátu příslušného k projednání opravných prostředků v zájmu

zákona), v němž ICCJ uvedl, že v kontextu opakovaného pozastavení normativními akty, které jsou považovány za ústavně legitimní, předmětná práva nevstoupila do sféry oprávněných osob, neboť mají trvale abstraktní obsah, přičemž jejich konkrétní uznání je podřízeno novým vyjádřením ze strany zákonodárce, a proto je z tohoto hlediska nelze považovat za majetek. Nelze ani legitimně očekávat účinné uplatnění těchto práv, zejména proto, že tato práva byla následně zrušena (zákon č. 24/2000 navíc uznává možnost zrušení i v případě pozastavených pravidel). Navíc nelze tvrdit, že práva stanovená ustanoveními, jejichž použití bylo pozastaveno, skutečně vznikla ve sféře původně posuzovaných oprávněných osob v situaci, kdy bylo jejich uplatňování opakovaně pozastaveno a žádné jiné právní ustanovení nebo judikurní řešení nezmírnilo účinek pozastavujících normativních aktů. Žaloby podané v průběhu tohoto pozastavení jsou tedy podány předčasně, neboť právo není aktuální. Aby bylo možné využít právní ochrany spočívající v žalobě, musí subjektivní právo kromě podmínky, že je uznáno a chráněno zákonem, splňovat také podmínku, že je aktuální.

Stručný popis skutkového stavu a původního řízení

- 1 Žalobou zapsanou do rejstříku Tribunalul București – Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale (soud v Bukurešti, osmý senát pro pracovní spory a spory týkající se sociálního zabezpečení, Rumunsko) se žalobci QN, RL, VS, JT, AX a MR v řízení proti žalovanému odvolacímu soudu v Bukurešti domáhali, aby žalovanému byla uložena povinnost zaplatit náhradu škody odpovídající sedmi hrubým měsíčním náhradám za zařazení do platové třídy podle ustanovení čl. 81 odst. 1 zákona č. 303/2004, valorizovaných na základě míry inflace ode dne vzniku práva do dne skutečného vyplacení částky, a uložení povinnosti žalovanému zaplatit zákonné úroky z prodlení z dlužné částky ode dne vzniku práva, tj. ode dne ukončení funkce z důvodu odchodu do důchodu, do dne skutečného zaplacení. V odůvodnění žalobci v podstatě uvedli, že pracovali jako soudci a že jejich funkce zanikly odchodem do důchodu.
- 2 V občanskoprávním rozsudku ze dne 9. května 2023 soud v Bukurešti, osmý senát pro pracovní spory a spory týkající se sociálního zabezpečení, potvrdil námitku předčasnosti a žalobu odmítl jako předčasnou. Tento soud rozhodl, že s ohledem na situaci žalobců, kteří přestali vykonávat své funkce po odchodu do důchodu, jsou relevantní ustanovení týkající se pozastavení na období 2019–2022, a to ve vztahu k datu ukončení výkonu funkcí.
- 3 Vzhledem k tomu, že Curtea Constituțională (Ústavní soud) rozhodl, že „se na osoby odcházející do důchodu vztahují právní předpisy platné ke dni vzniku nároku na důchod podle zásady *tempus regit actum*“, nelze nepřiznání výše uvedených peněžitých nároků v několika po sobě následujících letech považovat za událost, která by měla vliv na předvídatelnost pravidla. Nárok na důchod a podmínky pro odchod do důchodu, jakož i nároky, které jsou přiznány při odchodu do důchodu, jsou ty, které existují ke dni vzniku nároku na důchod,

a nikoli ty, které existují v právních předpisech k dřívějšímu datu a nemají povahu nabytých práv. Ke dni odchodu žalobců do důchodu a ke dni podání žádosti o výplatu náhrady upravené v čl. 81 odst. 1 zákona č. 303/2004 se ustanovení tohoto článku nepoužila. Za těchto okolností nelze tvzení, že uplatněné právo se stalo aktuálním, považovat za opodstatněné.

- 4 Pokud jde o právní povahu nároků uplatněných v opravném prostředku, jedná se o dodatečné platové nároky, jak uvádí Curtea Constituțională (Ústavní soud) ve své ustálené rozhodovací praxi, zdůrazněné i v rozhodnutí č. 79/2017 vydaného ICCJ. Vzhledem k okolnosti, že uplatňovaná práva představují dodatečná práva, a nikoli základní práva zakotvená a zaručená rumunskou Ústavou, opatření spočívající v opakovaném pozastavení jejich výkonu se nedotklo podstaty práva.
- 5 Pokud jde o dodržení zásad předvídatelnosti a předpověditelnosti práva, pokud nebyla dotčena podstata práva uznaného zákonodárcem, ale výkon tohoto práva byl pouze odložen, nelze přijmout ani tvzení žalobců, že tyto zásady byly porušeny.
- 6 Soud v Bukurešti rovněž uvedl, že zrušení legislativního textu upravujícího právo na náhradu, které bylo ke dni zrušení pozastaveno, není rovnocenné zániku důvodu pozastavení. Důvod pozastavení upravený nařízením vlády s mocí zákona č. 168/2022 existuje, po celý rok 2023, neboť toto nařízení vstoupilo v platnost ještě v době platnosti zákona č. 303/2004.
- 7 Proti těmto rozsudkům podali žalobci odvolání, v němž mimo jiné tvrdili, že nepřiznáním požadovaného nároku bylo porušeno vlastnické právo, neboť platové nároky soudců a státních zástupců mohou být sníženy nebo pozastaveny pouze v případech stanovených zákonem, a to s ohledem na nezávislost soudů.

Hlavní argumenty účastníků původního řízení

- 8 Podle odvolatelů-žalobců je právní povaha práva stanoveného v čl. 81 odst. 1 zákona č. 303/2004 právem na odměnu; ačkoli byl výkon tohoto práva po dobu 12 let pozastaven, náhrada poskytovaná při odchodu do důchodu představuje majetek ve smyslu článku 1 prvního dodatkového protokolu k Evropské úmluvě o lidských právech a nepřiznání požadovaného práva se rovná porušení vlastnického práva. Od vstupu zákona č. 303/2004 v platnost až do prvního pozastavení účinnosti ustanovení článku 81 v roce 2010, tj. přibližně 6 let, byla požadovaná náhrada přiznána všem oprávněným osobám a následně nebyla dotčena podstata práva, ale jeho výkon.
- 9 Zmínili také, že toto právo je neodmyslitelnou součástí ústavního postavení soudců a státních zástupců, které je upraveno organickým zákonem a představuje mimořádnou náhradu za nepřetržitou činnost v soudnictví po dobu 20 let. Příslušné právo se přiznává za uznání profesní loajality, za omezení, rizika, zákazy a neslučitelnosti, které vyplývají z postavení a které soudci a státní zástupci snášejí v průběhu své kariéry. V tomto ohledu se dovolávají ustanovení

článku 19 Smlouvy o Evropské unii a souhlasí s tím, aby byla podána žádost o rozhodnutí o předběžné otázce k Soudnímu dvoru.

- 10 Odvolatelé v odvolání uvedli, že rozhodnutí o odmítnutí žaloby jako předčasně podané z důvodu, že byla uplatněna práva, která ke dni vzniku nároku na důchod neexistovala, ale v legislativě právně existovala k dřívějšímu datu a neměla povahu nabytého práva, je nejen nedůvodné a nezákonné, ale i nelogické, neboť nelze hovořit o předčasnosti nároku na již neexistující právo. Opatření spočívající v zákonném pozastavení poskytování náhrady podle čl. 81 odst. 1 zákona č. 303/2004 postrádá předvídatelnost a nelze jej považovat za předvídatelné pouze proto, že následná nařízení vlády s mocí zákona, které jej uložila, se nedotýkala podstaty práva uznaného zákonodárcem, ale pouze odkládala výkon tohoto práva.
- 11 V projednávané věci nebyla zohledněna důvodně očekávaná legislativní stabilita, jistota a soudržnost. Tím byl porušen článek 1 prvního dodatkového protokolu k Evropské úmluvě o lidských právech. V důvodové zprávě následných normativních aktů o pozastavení se v podstatě uvádí, že nepřijetí navrhovaných daňově-rozpočtových opatření co nejdříve by mělo další dopady na schodek konsolidovaného souhrnného rozpočtu, což by významně ovlivnilo udržitelnost veřejných financí. Z hlediska zajištění udržitelnosti státního rozpočtu vyžaduje podmínka přiměřenosti dostatečné zdůvodnění použitých prostředků, ale také včasnou, vhodnou a důslednou činnost státu.
- 12 Nejistota, ať už legislativní, správní nebo vyplývající z praxe uplatňované orgány, je prvkem, který je třeba zohlednit při posuzování postupu státu při zkoumání požadavku přiměřenosti zásahu, aby bylo možné určit, jak a do jaké míry byl omezen výkon práva dotčeného napadeným zásahem.
- 13 Odvolatelé rovněž namítají diskriminaci ve srovnání se soudci rumunského Curtea Constituțională (Ústavní soud) a poukazují na existenci kategorií osob, s nimiž bylo bez jakéhokoli objektivního a racionálního odůvodnění zacházeno privilegovaně, neboť na ně nedopadly účinky pozastavení výplaty sporného nároku.
- 14 Náhrada se přiznává pouze za práci vykonanou soudcem za určité období, nikoliv na základě jiných hledisek. Počínaje nařízením vlády s mocí zákona č. 83/2014, které zavedlo jedinou výjimku (úmrtí soudce nebo státního zástupce, případ, kdy je náhrada přiznána manželovi/manželce a vyživovaným dětem), se zdá, že zákonodárce dokonce změnil cíl, který při zavádění tohoto bonusu zohlednil, a z vedlejšího nároku k pracovnímu poměru transformoval příspěvek na pozůstalostní důchod, ačkoli se jedná o různé instituty, právně upravené odlišně.

Stručné odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 15 Odvolací soud v Bukurešti se domnívá, že referenčním pravidlem je čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU. Stejně tak odkazuje na judikaturu Soudního dvora, podle níž skutečnost, že soudci dostávají odměnu úměrnou významu funkcí, které

vykonávají, představuje záruku, která je vlastní nezávislosti soudů (rozsudek ze dne 27. února 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, body 30 až 37 a 42 až 46).

- 16 Stejně jako ve věci Associação Sindical dos Juizes Portugueses byla předmětná opatření na snižování platů přijata za účelem splnění požadavků na odstranění nadměrného rozpočtového deficitu rumunského státu a v souvislosti se získáním finanční pomoci od Evropské unie. Kromě toho různé přípravné akty doprovázející nařízení vlády s mocí zákona, kterými bylo nařízeno následné pozastavení výplaty náhrady, výslovně uvádějí, že byla zohledněna skutečnost, že pokud tato opatření nebudou urychleně přijata, rozpočtový schodek překročí hranici 3 % hrubého domácího produktu stanovenou ve Smlouvě o fungování Evropské unie, což bude mít za následek zahájení postupu při nadměrném schodku ze strany Evropské komise, což je okolnost, která určuje relevanci unijního práva v projednávané věci.
- 17 Zákon č. 303/2022 o postavení soudců a státních zástupců, platný od 16. prosince 2022, stanovil, že dnem vstupu tohoto zákona v platnost se zákon č. 303/2004 zrušuje. Následně poté, co čl. 81 odst. 1 zákona č. 303/2004 nebyl v období 2010–2022 uplatňován, byl tento článek od 16. prosince 2022 zrušen.
- 18 Ačkoli rumunský Curtea Constituțională (Ústavní soud) prohlásil, že náhrady při odchodu do důchodu nespádají do kategorie základních práv, takže zákonodárce může svobodně rozhodovat o obsahu, limitech a podmínkách jejich přiznání, jakož i nařídit jejich snížení či dokonce ukončení jejich poskytování, tak v případě soudců (státních zástupců) vzniká problém porušení jejich nezávislosti v důsledku dlouhodobého pozastavení a následného zrušení těchto náhrad.
- 19 Podle článku 125 základního zákona jsou soudci jmenováni prezidentem Rumunska neodvolatelní; návrhy na jejich jmenování, jakož i povýšení, přeložení soudců a sankce vůči nim spadají do pravomoci Consiliului Superior al Magistraturii (Vrchní rada soudců a státních zástupců, Rumunsko) a funkce soudce je neslučitelná s jakoukoli jinou veřejnou nebo soukromou funkcí, s výjimkou pedagogické funkce v rámci vysokoškolského vzdělávání.
- 20 Jak v judikatuře rumunského Curtea Constituțională (Ústavní soud), tak v judikatuře ústavních soudů jiných zemí se uvádí, že finanční stabilita soudců představuje jednu ze záruk nezávislosti soudů.
- 21 Zásadu nezávislosti soudů nelze omezit pouze na výši odměny (která zahrnuje jak plat, tak důchod) soudců nebo státních zástupců, neboť tato zásada zahrnuje řadu záruk, jako je postavení soudců nebo státních zástupců (podmínky přijetí, postup při jmenování, pevné záruky zajišťující transparentnost postupů prostřednictvím kterých jsou soudci nebo státní zástupci jmenováni, povyšování a přeložení, pozastavení a ukončení výkonu funkce), jejich stabilita nebo neodvolatelnost, finanční záruky, správní nezávislost soudců, jakož i nezávislost soudní moci ve vztahu k ostatním státním mocím. Dále nezávislost soudů zahrnuje finanční

zabezpečení soudců, které rovněž předpokládá poskytnutí sociální záruky. Finanční stabilita soudců nebo státních zástupců (včetně pobírání odměny ve výši odpovídající významu vykonávaných funkcí) představuje jednu ze záruk nezávislosti soudů. Článek 19 SEU vyjadřuje hodnotu právního státu zakotvenou v článku 2 SEU. V této souvislosti považuje odvolací soud v Bukurešti - sedmý senát, za nezbytné předložit Soudnímu dvoru předběžnou otázku.

PRACOVNÍ DOKUMENT